

MEDITATIUNI

continuare din Gazeta Nr. 57.

Sa lasam dara la o parte toate incercarile de care ni acru sufletulu si sa facemu o uniune statornica, dreapta, umana si din toate partile perfecta, dupa norm'a cea divina: „Fiti un'a precumu eu si tatalu una suntemu“. Si acesta uniune se fia in redicarea de totu felu de institute de lipsa la inaintarea in cultura si la inlesnirea mijloceloru de traiu. Dupa care aru urma pote din partea contendentulu meu: „Uniunei in intielesulu acesta nici eu insumi nu iasiu sta in contra, asta uniune pentru romani nu numai aru fi folositoare, da acumu e tocma necesaria, asta si eu dicu se o faca romanii, altmintre nu potu se se smulga din ghiarele intunerecului. —

Asia e! de mai simte romanulu in sine spiritu de viatia acela numai prin ideea aceasta precatu de sublima atatu de fireasca, a uniunei in intielesulu atinsu, se pote nutri, ca se nu espiredie inainte de tempu.

De aru fi fostu petrunsi stramosii nostri de necesitatea acestei uniuni numai pe de jumătate atata, catu au fostu de atate ori fanatizati spre ase uni, aci cu beseric'a resaritului, mai cu a apusulu candu cu greci, candu cu serbi, bulgari, rusi, ca si candu preste ei nu s'aru fi intinsu divina toleranta a se „inchina tatalui cu duhulu si cu adevverulu“ — inca atunci la inceputu aru fi datu la o parte asta uniune, basata pe cuvintele mantuitorulu, sub a carei scutu in veci n'aru fi avutu trebuintia de alta; — dar' strainii si unii mercenari nu se indestulira cu aceea, ca seminara inprumutata ura religionaria cea mai primesdiosa intre frati, ci fusera destulu de indraciti maestri, si pentru secura fructificarea acestia, diferintia adeca de unu firu de

peru, ce este intre ambe sororile religioni, descriinduo a fire mare catu unu munte a carui frunte se innaltia pana in norii ceriului; — si iata ca se ajunsse fructulu multu amaru alu steneleloru: remanerea indereptu in cultura! —

Acumu inse dupa ce esiramu din tempurilo acele obscure, candu a sili consciinti'a, a vena sulte nevinovate pe sam'a intunerecului, a invalui orb'a lume in resboie desperate, si a uda pamentulu cu sangele miiloru de omeni fanatisati ce se trimeteau pe cealalta lume, ca arvuna castigarei unti ungliletu de pamintu ear' pecatoru in resaritu, unde se se redice vreo manastire pentru careva calugaru grecu, care in intensa sea negutiatoria catra apusu cu mostele santiloru se fia destulu de istetiu a ne mentui relegiunea de apunere, si sulte de poire vecinica (?) . . . se socotea celu mai mare meritu, care luva pune cineva pentru omenime; — acumu in mijloculu luminarei suntemu tari in credintia ca romanii nu si voru mai jertfi bun'a cointielegere dintre sine machinatiuniloru diavolesci, de aru umbra cineva nu numai cu palari'a in bota, ci si cu novoiea rea in spinare predicandu unini contrarie uniunei pentru cultura. Si in credintia asta ne intaresce pre noi nu numai santian'a causei, ci si cunoscuta insufletire, si divina solie a braviloru barbati meniti de provedintia a guberna naiea culturei romane, carii si prin mijloculu valuriloru confessionale o voru sci feri de periculosii — acumu cunoscutii scopuli, in carii asia cu dauna se lovise, si o voru conduce la doritu lu manu; — era nouele tentatiuni spre a rumpe seu bater'a relasa numai sant'a legatura a iubirei fratiesci dintre roman, din causa vreuului punctu religonariu accidentalu, se voru intorce spre a acoperi pre fabricantii sei, se voru topi dinaintea radielorlu luminei, ca si cear'a de faci'a foculu!

IV.

Unu riu, ce sierpuindu prin midiloculu unei campie infrumsetiate de multicolorele flori miro-sitóre, infaciosiadie icon'a apunerii desfatariloru lumesci, esi are isvorele suale desfundate dela natura; — da isvorele oceanului culturai nostre nationale numai prin strinsa abnegare de interesele private, numai prin prompta jertfire atotu acea, ce ne sta in putintia, numai prin uniunea puteriloru materiale si morale, a averiloru si cunosciinteloru intielesuale se potu deschide.

Catu de fericitu aru fi acela care intr' unu minutu aru fi in stare a percurge tota tain'a aceast'a si intr' alu doile tota problem'a deslegata o aru pune innaintea tribunalului natiunii! . . . Eu in sa pe care natur'a nu si a espendatu asia cu redicat'a maretiele suale donuri, si de masiu incerca a plutire pre marginile netedului locu, da redicandeloru valuri ale profunde mari nu mi voi espune timida lunritia cu invederatulu periculu al naiefrangerei patiminde, ci mevoiu restringe in angustulu cercu in care me aflu, si in tacerea noptei emi voiu continua meditatiunile! . . .

Parinti nostri demni de eterna aducere aminte, cunoscura adevverulu mentionatu, ei inca in epoc'a nesciintiei se apucasera a resipi baricadele intunerecului ce sta in calea propasirii romanului ca tra cultura; ei incepusera a redica scole, dupa midiloele de atunci, destulu de bune, da fii loru spre nestersa - si rusine le lasara a se pustiire; si noi astadi la multe din ele abia le scimu loculu unde candva au infloritu. De altele asia nu scimu nimicu, ca si candu fundatorii loru le ar fi dusu inpreuna cu sine pe cealalta lume; — ore ce inpregiurare aru face ca noi se rusimu dinaintea adorateloru umbre ale parintiloru nostri astadi atatu de tare de nu nearu fi lasatu ei acele scóle? Aceea, ca noi n'amu redicatu mai bune decatu ale loru, de buna sama nu nearu face a rusi dupa ce acumu neamu dedatu in pripa a respunde cu: „N'amu avutu modru, ne a inpedecatu seracia. Parintii nostri redicara famósele scole ale Blasiului, noulu acestu parnasu alu museloru romane, care face onóre natiunii romane pana la estremele regiuni pre unde e cunoscutu; — de aci se inprestieau radiele luminei in tote partile, care respandeau negur'a nesciintiei, si desecau intunereculu superstitiuniloru dintre romani ca si lucindulu sore roa deminetiei. — Blasiulu fuse dara pentru ro-

mani fontan'a cea cu apa vie a luminarei, de unde se purta cu vasurelele la cele mai departate locuri spre stemperarea setei de invatiatura; — cati barbati mari, de ambe republicele bine meritati subministra Blasiulu Monarchiei si altoru state Europe-ne! Blasiulu e si astadi o peatra din capulu unghiului la maretiele edificie ale culturai romane. — Si ce nu i de perdutu din vedere, parintii nostri redicara scolele aceste dupa fatal'a catastropha a desbinarii romaniloru in uniti si neuniti si loruleau placutu ale numi-si noa ne place ale chiama si astadi, nu unite, nu confessionale; ci „Scóle romane,“ — frumósa numire! — Si precumu ploea — man'a asta cereasca — in tempulu secetei recoresce tote plantele pamentului, nefacundu destingere intre mirositorea rosa, si puturos'a cucuta; in togma aceste scole recorira animile arse de dorulu invatiaturei a tuturoru romaniloru fora osebire. — Cu redicarea scoleloru din Blasiu, resari lucéferulu culturai nostre.

Vediindu romanii ca lucéferulu le a resaritu, in necauta confidentia ca diu'a se apropie se dederu la somnu, si mai dormira fara tota grigea, credindu ca amusi se voru sterna la alba diua, . . . bater de aru fi priveghiatu, crediu, ca mai curundu le aru fi resaritu sorele! . . . Se sculara, unii mai in graba, si mai ajutara sosirea dioriloru redicandu scólele Beiusiului vrednice de tota lauda, si mai alesu de candu se tienu in éle institutiunile in spiritu mai romanu dau multa sperantia pentru romani. — Iara Brasovenii cei bravi intr' unu restimpu scurtu creara — nici nu redicara — maretulu gimnasiu romanu de lege reseriteana de acolo. Institutulu cestu salutaru arata, ce pote face puterea cu intielegerea inpreunata; o minune ca asta in sa intru asia scurtu tempu, numai Brasovenii o puteau face. — Pe lunga tote inse ce s'ar mai puté dica aici — romanii Braschoveni — scuturara din temelie amortirea, desteptara pre cei ingreunati de somnu, si dederu unu esemplu speciosu alu iubirei desteptarei, alu iubirei culturai nationale, care romanii din diverse parti — pro posse — alu imitare, spre onorea si mantuinti'a natiunii suale suntu pofitati; noi asta trebuie se o facemu, de nu vremu a trage asupra-ne ingratitudinea maicei nostre, si despectulu fratiloru nostri! . . . Braschoveniloru! „Vos etiam seri laudabunt saepe nepotes“! — Acumu abia se vedu a ne resari diorile! —

Din diori pana in resaritulu sorelui e unu

restimpu nu lungu in sine, da atatu de criticu pentru noi, catu dela priveghierea, zelulu siactivitatea nostra depinde se ajungemu resaritul sorelui mai curendu, seu mai tardiu, seu dora nici candu; — atata inse cumca cu scolutiile ce le avemu, ba de aru si inca pe de trei ori atate, — precumu si avemu dreptu dea crede ca se voru redica si lunga episcopiele cele noue, si pote ca si in alte comunitati dupa esemplulu Brasioveniloru, seu tienuturi intregi se voru anima spre a ajuta problem'a natiunei; precumu si eppi plini de zelu ca si Vulcanu inca multu voru face pentru cultura nostra, nnumai asia putendu scapa de imputatiunea ovidiana. „Fluctibus in mediis navem Palinure relinquis?“ — Fara de institute mai inalte de invatiatura, — sorele nu neva resari, — o putemu predice cu tota adeveritiunea. — Pana in resaritul sorelui dara multu mai putemu medita...

(Va urma.)

2 Mai 1855.

О СКЪРТЪ КЪЛЪТОРИЕ.

(Ърмаре.)

Афаръ дин Плоешти, дн партеа деспре пордъ, не афларъм, ка пинтр'о минъне не зпъ дръмъ май възъ. Бъкрѣа поастръ фъ маре, дпсъ преа пѣдпнъ дъравилъ. Дѣпъ вре о оръ шѣ жъмътате, тѣна хъмоасъ режпченъ шѣ астфелъ дпонтаръм дн мѣжловкъм къмпълѣ. Ноантеа ера пѣ пѣмаѣ фъръ лъпъ, дар шѣ мълтъ пороасъ. Къ кътъ еа дпайнта къ агъта десперадѣа поастръ крештеа. Ъпъ лътратъ де къпнѣ, зпъ къптекъ де кокошъ, о скпнтее де фокъ, о сѣпгъръ зрѣмъ д'о локвѣндъ зманъ, нѣмѣкъ пѣ се ведеа, нѣмѣкъ пѣ с' азѣа; спре кълмеа агътор дѣскредѣѣ, ла зпъ локъ пердъръш шѣ дръмъл, дн реафларъм дпсъ дѣпъ че дѣвѣрѣм шѣ пѣпърѣм дпдестъл кѣар къ мѣпелее. Пѣдпнъ дѣпъ ачеста дѣстпнсърѣм, пѣ денарте де поѣ, чева алъз, крѣзърѣм къ ера о касъ шѣ пѣ не амъдѣрѣм. Нѣ! Columbus пѣ сѣмдѣ о маѣ маре възкѣрѣе, кънд възъ чеа дпн-тъѣз лъмѣпъ нѣртъндъсе не теренъл Амерѣчѣѣ, де кътъ о сѣмдѣрѣм шѣ акъм!

Трѣмѣсерѣм съ дптреве дака аз пѣмаѣ зпъ граждъ пентрѣ каѣ шѣ къ алтъ пѣ черем нѣмѣкъ. (Deъnde, не респѣнсе вѣетъл дъранъ, шѣ че съ фачем къ граждъл, кънд поѣ, къ тѣмпнѣ ештѣа шѣ къ о възпътате де аръндашѣ, пѣ пѣтемъ прѣсѣ нѣчѣ

къпнѣ, кътъ маѣ вѣртосъ вѣте? Дар траѣдѣѣ ла арѣндашъл, къ алтъ п' авѣдѣ знде. Мѣшкаръм шѣ деачѣ шѣ дпчетъ дпчетъ ажънсерѣм пѣпнтеа зпѣѣ алте касе не марѣпѣеа зпѣѣ коасте: тотъ ачѣ афларъм шѣ вре о трѣѣ дъранѣ, дѣпъ а кърора дп-треворѣре, дпцелесерѣм къ дпмълаз дѣпѣ оаменѣ де влакъ, шѣ прѣп зрмаре, къ ачештѣа ерѣз дѣпътадѣѣ сатълѣѣ, Ѣнде сѣптем ачѣ? дптрепаръм. Дп сатълъ Бъпештѣѣ, не респѣнсеръ. — Шѣ че касъ е аста? — О кърчѣѣмъ. — Апоѣ пѣтемъ мѣпѣеа ачѣ. — Ба Доамѣе фѣреште! нѣ, вѣдедѣ Дѣмпѣеавоастръ къ е о къзътъръ, о аеа? — Ва фѣ челъ пѣдпнъ зпъ граждъ. — Ба нѣчѣ зпъ котѣдъ. — Апоѣ че съ фачем? — Ла D. арѣндашъл, алтъ п'авѣдѣ знде траѣ. — Шѣ знде маде D. арѣндашълъ? — Коло дн вале знде се веде ачѣе лъмѣпъ. Дпнадевър, дпчепъндъ а дѣсчѣнде, дѣскопѣрѣрѣм шѣ поѣ о касъ, знде се маѣ ведеа сѣпгъра лъмѣпъ не каре пѣ о пердъръм дпн окѣ мъпъ кънд постѣ лѣонълъ фъкъ halt дппнтеа порѣѣѣ; атъчѣ лъмѣна дѣспъръ шѣ поарта фъ фѣрекатъ. Ъп фѣчѣор, не каре фъръм невоѣндѣ ал трѣмѣте съ дптреве дака сѣптем прѣѣмѣдѣ пѣмаѣ дн кърте челъ пѣдпнъ, ка съ интре, сърѣ песте зпъ гардъ шѣ не адъсе респѣнсе къ доарте воеръл. Къ чѣне аѣ ворѣѣтъ дъл дптреваѣз. Къ нѣпште оаменѣ аѣ кърдѣѣ. Дпнѣ респѣнсе. — Еѣ вѣне, кѣмътъ ѣ пѣлъ ачѣ съ ворѣѣм поѣ къ дѣпшѣѣ. Дпдатъ че велѣръ: Оаменѣ възпѣ, ле зѣсѣѣ, фачѣдѣѣ вѣне шѣ сѣзпѣдѣ стѣпънълѣѣ востръ, каре пѣ поате съ фѣ dormѣтъ, не фѣѣндъ доъ мѣпъте дптредѣ де кънд дпкъ ардеаз лъмъ-пърѣле дн касъ, къ поѣ нѣѣ фачем нѣчѣ о сѣпъ-раре, нѣѣ черемъ нѣмѣкъ шѣ vom dormѣ дн тръ-съръ; дар къ 'а рѣгъмъ съ не деа пѣмаѣ зпъ адъпостъ пентрѣ каѣ, карѣ сѣпт овосѣдѣѣ, пѣоадѣ шѣ рѣпдѣ де грѣстатеа дръмълѣѣ. Ба пѣ, Домълѣ, зѣсеръ еѣ, къ доарте де мѣлтъ воеръл, шѣ поѣ, де, пѣ кътезъмъ съл скълъмъ, ш'апоѣ дн граждъ сѣпт каѣѣ дѣмпѣеалѣѣ. — Преа вѣне! дар пѣ маѣ е локъ шѣ пентрѣ алдѣѣ? Апоѣ де; штѣмъ поѣ, дака доарте!

Іаз де мартърѣ не тоѣѣ ачѣѣа че вор фѣ фъкътъ вреодатъ дръмъл ачеста: Д'о парте шѣ алта а ачестѣѣ пѣндѣѣ (коворѣшъ) се афлъ къте о костѣдъ не крѣаста кърора маѣ шѣ къте зпъ гардъ; а дптоарче дар дпаноѣ ера песте тоатъ пѣ-тѣнда; кѣар де с'ар фѣ пѣтѣтъ, знде ера съ мерѣет оаре? Дппнтеа поастръ, ла къдѣ-ва пашѣ пѣмаѣ, орла шѣ възъѣа рѣжъл Дофтана че се енезѣа къ тоатъ фърѣа торѣнтѣлор прѣмъвѣрѣѣ;

dențiații, de karii vorbirii mai scuz, ne preveniseră că nu vom avea cu o grămadă de poantea aceea, fiindcă foarte periculoasă.

Acuma numai era vorba de simțimentul de cântărire: poziția noastră, pierderea D. arandamă ne va fi un fel de apatie care mai bine va desprinde.

Andreana noastră, vis-avis de locuința D. arandamă, văzută din lămina focului descezândă se știe unei case din care eșua va dăruia; din strigății la trăsuri și chertății ospetălitate. Binele omu, fără a ne arăta cea mai mică diformitate, ne priimi că toate mlaștrile. Pe când ea descidea noastră, servitorii arandamă veni și ne propune, că dacă vom fi, cu trecea ana și cu vor veni și ei a ne arăta dăruia. Ea le respunse: Vă mlaștrile; iar amicală mea le zice: (Măsură și în cunoștință și în trimitere și în mlaștrile și în vom mlaștrile și mai bine) (Va urma.)

ЕПИСТОЛА X.

Алтенбург 14. Ізніс 1855.

Къріоситатеа де а ведѣ чентрала географікă алă Церманіеі тѣ дѣсе ла Алтенбургъ. Четатеа ачеаста заче сѣнтѣ 30 градѣ де лѣцѣме ші 51 градѣ де лѣцѣме географікă, прін зртамре формѣзъ кіарѣ мѣлокълă (medius locus) Церманіеі; прінтрѣнса трече о апѣ мѣкѣ че се варѣ дн Плейсса. Нѣмерѣлă локіторіорѣ есте чева престе 16,000 де сѣлете. — Тотѣ теріторіалă дѣкатѣлă авіа се дотінде престе 24 мѣларе географіче пѣтрате, ші нѣмерѣлă тѣтрорѣ локіторіорѣ авіа фаче ла 132,000 де сѣлете. — Кастеллалă дѣчелă се длаудѣ не о стѣнкѣ де неатрѣ дѣаінтеа четѣдї, ші есте фортѣ формосѣ дѣнѣсѣ длазнтрѣлă сѣв. Не міне тѣ прінсе мѣрареа кѣндѣ вѣзві атѣта лѣксѣ дн каселе доміторіалă зѣві статѣ аша де мѣкѣ. Кастеллалă есте меморавіалă ші дн історіе пентрѣ рѣштѣра прінсіпіорѣ дн 8. Ізніс 1455.

Дн Алтенбургъ се афлѣ зѣв цѣмпасіѣ фортѣ зѣвѣ дн тѣте прівіцѣле. Едіфіцѣлă есте поз, коммодѣ, ші потѣ зѣче елегант. Днтрѣ дѣсѣлă есте о кѣрѣдѣніе каре вате таре ла оні. Авла е де мѣнѣне фѣршѣсѣ, днтрѣ дѣса се цѣнѣ конгрес-

сѣлă філософіорѣ дн авлă трекѣтѣ сѣвѣ прѣмедінга Домнлăсі консіліаріѣ Др. Фосс, Діректѣрлă цѣмпасіѣлă, омѣ кѣ мѣлѣ ерѣдїцїне, сѣрїосѣ ші плїнѣ де зѣлă пентрѣ длаїнтареа днвѣдѣтѣреі. — Класселе цѣмпасіѣлă аз ачі о нѣмѣре партїкларѣ: чеа май длаалѣ се нѣмеште Селекта дѣвѣ дѣнса зрмѣзѣ Prima. apoi Secunda superior. Дн класселе май де цїосѣ кѣрѣсѣлă есте не кѣте зѣв анѣ, дн челе май де сѣсѣ не кѣте 2 ані. Де алтїнтереа обїектеле де днвѣдѣтѣрѣ сѣнт ка ші дн Саксоніа. — Сѣоларїї де ла ачестѣ цѣмпасіѣ мерѣ де ordinaris ла зѣнверсітатеа дѣла Іена, каре есте зѣнверсітатеа коммѣлă а статѣрїорѣ тѣрїнцїче. — Тотѣ дн едіфіцѣлă цѣмпасіѣлă есте ші зѣв семінарїѣ пентрѣ днвѣдѣтѣрїї сѣолелорѣ елементарѣ, ші о сѣолă де сѣрдо-мѣдї, акѣмѣ сѣнтѣ дїрепчїзѣнеа Домнлăсі Др. Цавст. — Не дѣалă апрѣне де кастеллалă дѣкалă, есте зѣв інстїтѣтѣ пентрѣ крештереа фетелорѣ позїле (Magdalenenstift). Дїрептрїчеа ачестѣлă се нѣместѣ прѣносїтѣ (Păbstina), тітлă че датѣзѣ де по тімплăлă католіцїзмѣлă. Прѣносїта актѣлă есте повїла Домнїцѣлăлă von Friesen кѣ епітетѣлă де Есчеллендѣ. Кѣндѣ вісітаї інстїтѣтѣлă, еѣ не авї опореа де а о ведѣ, кѣчі ера волнавѣ. О днвѣдѣтѣре днї арѣтѣ сѣола каре се коммѣне дн 8 классе ші нѣмерѣ акѣмѣ ла 44 де елеѣе повїле. Домнїа еї днї спѣсе кѣ копїлеле днвѣдѣ літѣна цѣрманѣ кѣ элементеле штїїнцѣлорѣ, ші літѣна франзѣзѣ ші енглезѣ, пѣлѣ дн вѣрета де копїрѣ мѣчїзѣне (14—16 ані), ші плѣтѣскѣ пентрѣ днвѣдѣтѣрѣ ші едѣкѣчїзѣне о сѣмтѣ дѣсѣмнатѣ, днотѣ не фѣ дн старѣ де а мѣ да днфортѣчїзїні маї де парте. — Афарѣ де ачѣаста май сѣнт ші автѣ сѣоле де фете дн четате, прѣкѣмѣ ші маї мѣлѣ сѣоле елементарѣ ші прїмарѣ де вѣїедї.

ЕПИСТОЛА XI.

Халла 17. Ізніс 1855.

Халла есте о веке четате цѣрманѣ, лѣнгѣ рѣлă Саала, кѣ фортѣ мѣрї сарїне (пѣлѣ ла 300,000 чѣтенаре се скотѣ не анѣ). Атѣтѣ нѣтеле четѣдї, кѣтѣ ші алă рѣлăсі се vede кѣ віно дѣла сарѣ, зѣлă дѣпѣ форма грѣкѣ (αλς), алѣлă дѣпѣ чеа латїнѣ (sal). — Стрателе четѣдї сѣнт переглѣте, каселе май тѣте дѣпѣ moda вѣкѣ нѣмерѣлă локіторіорѣ се сѣїе ла 34,000 де сѣлете. — Днтрѣ тѣте мѣнѣніе ачестѣї четѣдї, чеа май марѣ есте інстїтѣтѣлă лăї Франкѣ, днтрѣ

meiatъ ла анялъ 1698 де зня предикаториъ лже-
ранъ сьранъ, днсь плинъ де крединцъ вие. Агъсгъ
Хертманн Франке. Ачестъ омъ естраординариъ,
възърдъ липса чеа маре де скѣле, маі вертозъ
пентръ коніи сьрачі, конченъ grandiosa idee
де а дотемеіа ачестъ інститута мінзнатъ
ѳъръ съ айвъ тькаръ зня крейцаріа дн изогъ.
Елз се адрессъ ла місерікордіа ѳменілѳръ челоръ
къ знь крединцъ, ші къ адісторіалъ лоръ зиді зня
міръ де касе каре зімеште не омъ кьндъ ле прі-
веште. Ачі есте зня интернатъ къ о скѣлъ де
орѳані, зня интернатъ къ о скѣлъ елементаръ ші
прімаръ де вьіеді де четъдіані (deutsche Schule)
о скѣлъ де ѳете. о скѣлъ реалъ. зня інститутъ
гімнасіал (lateinische Schule), зня педароціъ
(алъмнатъ пентръ коніи де прінци авъці), зня
інститутъ де міссіонарі, о тіпографіе де вьіалі
(пльъ акъмъ се тіпъріръ маі мьлге мільіоне), о
спедеріе, о скѣлъ де гімнастїкъ къ о гръдінь
ѳбрте маре. Нъмеръалъ сколарілоръ дн тотъ ін-
стїтутъалъ ачеста грече акъмъ несте 3000.

Ла гімнасіалъ нъмітъ педароціъ (алъмнатъ
пентръ коніи де прінци авъці) се свіе келгзіала
не аняъ пентръ зня алъмнъ пльъ ла 350 талері
пентръ зня сгпендіатъ, пльъ ла 270 талері. Ла
інститутъалъ гімнасіал, нъмітъ сїмвалъ скѣлъ латїнь,
ші destinатъ пентръ вьіеді де прінци къ старе
де мїзловъ, апоі ла скѣла реалъ ші ла скѣла прі-
шаръ (нъмітъ скѣлъ цертманъ) сжнт 2 секцііні,
ла чеа дїнтъіъ се свіе келгзіала пентръ зня алъмнъ
не аняъ пльъ ла 130 талері, ла а дѳза пльъ ла
100 талері, къ тѳте челе печессаре. Даръ орѳані
нъ пльтескъ нїміка. — Аѳаръ де интерні сжнт ші
ѳбрте мьлді естерні карі пльтескъ зня дїдактръ
педессепнатъ. — Ачі кърсеріле де днвъдътъръ
сжнт семестрале, нъміреа де 6 класе гімнасіале
се дїне, даръ до адевъръ сжнт 14 секцііні се-
местрале, карі дъпъ каначїгатеа скѣларілоръ се
маі потъ днмьлді. Къ тѳте ачестеа се днпрї-
жеште аша ка вьіедї дн вьрстъ де 18 anni съ
ші ѳїнескъ стъділе гімнасіале. — Ассемїне есте
ші къ скѣлеле реале; ші ачестеа аъ пльъ ла 14
секцііні семестрале. — Ла педароці есте акъмъ
дїректоріъ D. Крамтер, ла інстївалъ гімнасіал
Еккстейн, ла скѣла реалъ D. Цїеманн. Ез нъ
потъ десталъ мьлцъті ачесторъ вьрваці пентръ
възновїндъ че авьръкътръміне, інідіндъмъ къ ачесте
ашезьмінте інтерессанте, ші ѳькъндъмі петречереа
дн Халла плькътъ. — Не лънгъ челелалте овсер-
везъ, къ скѣлеле ачестеа се дїнъ къ ѳбрте мїчі

спесе, дн старе ѳбрте възъ; днвъдъторїі се іавъ
дела зніверсігате ка аспїранці ла професерї пентръ
зня онорарїъ ѳбрте мїкъ, ші се сілескъ ка съ шї
къштїце нъме възъ спре а нъгѣ ацііонде о датъ
професероі ордінарї ла алге інстїтуте къ лѳі маі
въне.

Дн Халла авъі оккасіінеа де а ѳаче къ-
постїндъ днтре алдіі къ D. професер Daniel,
каре дьвлїкъ літърїїле дїверселоръ копѳессїіні
времтїне, днтре ачестеа ші але вісерїчеї гре-
чешті дн тестъалъ орїцінал.

ЕПІСТОЛА XII.

Мардевъргъ 19. Ізніъ 1855.

Мардевъргълъ есте зня днтре челе дннтъіъ
ѳортъреде але Прссїеї, зідїтъ дн ѳортъ лънгъ-
рѣдъ по лънгъ Елва. Аѳаръ де сгратъ чеа маре
каре таїе четатеа де а лънгълъ, тѳте челелалте
сжнт стръжнте. Ценерарїалъ Тїллі ассалтндъ
ачеастъ четате дн 10. Маїс 1631, о арсе маі
тѳтъ, даръ дн порочїре се крѳцъ Домълъ челъ
grandіосъ, зідїтъ днтре anni 1211—1363, дн презъ
къ алге вісерїчі ші кътева касе. Четатеа нъмеръ
акъмъ пльъ ла 70,000 локзїторї, ші аре дѳзе
гімнасіі, знялъ нъмітъ алъ Домълзі апрѳне де
ачеастъ вісерїкъ, ші алълъ нъмітъ алъ monaste-
рїлзі, саз скъртъ Педароціъ, ѳїндъ къ аре шї
зня Алъмнатъ. дн каре се дїнъ ла 80 де интерні,
днтре карі 40 сжнт гратїді, еаръ чеїлалді сол-
венді. Гїмнасіалъ ачеста аре зня венїтъ анял де
40,000 талері, рьмасъ де ла monasterїлъ католікъ
каре се десѳїндъ дъпъ реѳортъчїіне. Елз стъ
акъмъ сьптъ дїренчїінеа ветеранлзі літѳратърї
классіче, Dr. Müller, декоратъ къ тіглълъ де
консіларїъ. Тѳтъ лъмеа дїне не Домълъ Müller
де зня омъ рїцідъ несте мьсъръ, днсъ кътръ мїне
се арътъ ѳбрте амїкал, тъ прїмвалъ прїн тотъ
інстїтутъалъ, ші мї конънїкъ къ о неаштентатъ
превенїндъ тѳте къноштїїнцелѳе печераре пентръ
міссїінеа теа. Домълъ Müller пропъне дасъшї
дн класеле сьперїѳре літѳратъра класікъ. Ез
ассїстаї къ пльчере ла есплїкъчїінеа лзі Ораціъ,
каре о ѳькъ Domnїа лзі дн лімва латїнь. —
Аѳаръ де ачесте дѳзе гімнасіі, маі сжнт дн
Мардевъргъ ші алге скѣле де вьіедї ші де ѳете,
днсе скъртїмеа тіпнлзі нъ ть іертъ де але
вісіга.

A. T. A.

Diplom'a Universitatis de Gottinga.

prin care se creaza A. Treboniu Laurianu, inspectorulu generalu alu scóleloru dinMoldova, Doc-
toru de filosofia si magistru de arte liberali. (Vedi si Gazeta a. c. Nr. 62).

„QUOD. FELIX. FAUSTUMQUE. SIT AUSPICIIS. ET INDULGENTIA AUGUSTISSIMI. ET
POTENTISSIMI. PRINCIPIS. AC. DOMINI DOMINI

G E O R G I U S. V.

REGIS. HANNOVERAE REGII. PRINCIPIS. MAGNAE. BRITANIAE. ET. HIBERNIAE DUCIS.
CUMBRIAE DUCIS BRUNSVICENSIS. ET. LUNEBURGENSIS RECTORIS. ACADEMIAE. SUAE.
MAGNIFICENTISSIMI DOMINI. NOSTRI. LONGE. CLEMENTISSIMI MAGNIFICO. ACADEMIAE.
PRORECTORE

AUGUSTO. HENRICO. RITTER

ORDINIS. GUELPHICI. EQUITE AULAE. REGIAE. CONSILIARIO. INTIMO PHILOSOPHIAE ET.
THEOLOGIAE. DODTORE. PHILOSOPHIAE. PROFESSORE. PUBLICO. ORDINARIO SOCIETATIS
REGIAE. SCIENTIARUM. GOTTINGENSIS NECNON. COMPLURIUM. SOCIETATUM
LITERARIUM. SOCIO EGO. ORDINIS. PHILOSOPHORUM. H. T. DECANUS. ET. PROMOTOR
LEGITIME. CONSTITUTUS

G E O R G I U S. W A I T Z

PHILOSOPHIAE. DOCTOR. ET. ARTIUM. LIBERALIUM. MAGISTER. HISTORIARUM.
PROFESSOR. PUBLICUS. ORDINARIUS REGIAE. SOCIETATIS. SCIENTIARUM. GOTTINGENSIS.
SODALIS REGIAE. (NB. Sierele sunt altfelu locat.) SCIENTIARUM ACADEMIAE. BORUSSICAE.
PER. EPICULARUM. COMMERCII. CONIUNCTUS SOCIETATIS. SCIENTIARUM. LUSATIAE.
SUPERIORIS. SOCIUS. HONORARIUS SOCIETATIS. APERIENDIS.
FONTIBUS. RERUM. GERMANICARUM. ALIARUMQUE. SOCIETATUM. HISTORICARUM QUAE.
HANNOVERAE. MEININGAE. IENAE. HALAE. LUBECAE. HAMBURGI. KILIAE. ET. HAVNIAE.
SEDENT NECNON. SOCIETATIS. INDAGANDAE. LINGVAE. ET. ANTIQUITATI. GERMANICAE
ET. SOCIETATIS. HISTORICO THEOLOGICAE. LIPSIENSIIUM. SODALIS.
VIRUM. PRAENOBILISSIMUM. ET. DOCTISSIMUM

AULUM. TREBONIUM. LAURIANUM

DACO ROMANUM. FOVENTE. TRANSSILVANIAE. VICO NATUM SUPREMUM. SCHOLARUM.
PUBLICARUM. IN MOLDAVIAE. PRINCIPATU. INSPECTOREM TRIBUNI. TITULO. DECORATUM
PROPTER. EGREGIAM. LINGVAE. ET. HISTORIAE. DACO-ROMANAE. SCIENTIAM. LIBRIS
BONAE. FRUGIS. PLENIS. EDITIS. APPROBATAM DIE XX. M. IULII. A. MDCCCLV
PHILOSOPHIAE. DOCTOREM. ET. ARTIUM. LIBERALIUM
MAGISTRUM

RITE. CREAUI EIUSQUE. REI. HAS. LITERAS. TESTES SIGILLO. ORDINIS. PHILOSOPHORUM
MUNIRI FECL. etc.

086
c
92

ANNITIA

Ballada din Bucovina*).

De-abié Stefan se 'ntornase
Din resbellul cu Magiari;
De-abié sosisara-acasa
Moldovenii militari:
Când colo, din meadia-noapte
Maniac, crudul han tatar
Cu „nogaicele“ gloate
Calca Moldovan otar.

Si ca viscolu 'n pustie
Si ca Nordu 'nfurieat,
Când prin munti si prin campie
Turbida infricosiat:
Asiá strasinic navalesce
Tatarimea pe 'mpregiur
Arde, prada, pustiesce
De nemica nu se 'ndur!

Mare groadia se respinde
Preste tiara, prin popor;
Barbaria tot se-stinde
En batjocuri si 'n omor

Vai! si-un cyp de mantuire
Nu-i, căci hanu 'ntaretat,
A lui Dragosiu suvenire
Sà le stinga s'au jurat.
Pe ascuns deci, cu-'nfamie,
El en tiara-au napustit
Domnitoriul nici nu scie
De pericolul cumplit.

Spre Suciava se togoala
Vandalismul desfrenat;
Căci acolo 'n capitala
Ii e scopul blastemat,
Lor de Stefan le e sete
Lor de Stefan le e dor,
Ce sumetiele lor cete
Le-a 'nfruntat de-atatea ori.

Deci a Domnului perire
Mai antaiu ei slimuesc
Iug apoi si cucerire
Bietei tieri ei hotaresc.

Dar' la Molna când sosese
Maniac crudul jacuatoriu;
Intr' un sat el nu gasesce
Nici macar un locuatoriu.
— „Ha, misiei! ei aflara
Cum că 'n oaspeti le venim
Si-asisi toate ni lasara
Numai nusă ne 'ntalnim“

„Foc, la sat mări! —“ predatoriul
Striga 'n furia cumplit,
Un minut, si satisiorul
Flacara'lau 'coperit!

Ach! si eata pintre para
Nu-sciu cine 'nca fugind
Si pe umeri o povoara
Urca, flacara 'mpartind.
— „A, vedeti mări! cum-ca.un cane
De crescina au mări remas
Iuty sariti, si-aici la mine
Mi-l aduceti in ist' ceas!“ —

Ha! si-o oardia si sare
Din al órdei greul nor;
Cu strigări de 'mfiorare
Se insira prin poner

Si ca fearele turbate
Si ca zmeii 'nversiunati
Când de foame iritate
Dau de-o prada pin Carpati;
Asia jertfa-si napadesce
Oardia de crunti barbari
Din pregiur spre ea se-isbesce
Sà nu-i scape-un biet fugariu!

„Provedintia premarita
Fie-ti mila de crescini!
Nu-i lasă ca sà-i ingita
Crude ginte de pagani!

„Dar' si-aici sa-ti fia mila
De un suflet crescinesc!
Căci fugintea-i o copila
Din poporul romanesc!“

„Ea-i Annitia, brava fata
Ce fugind de rei tirani
N'au uitat de-amatu-si tata
Slab de boala si de ani.

*) Se pastreza si ortografia auctorului. R.

„Ea-a sa diestre si odoare
 Colo 'n flacari le-au lasat
 Dar' de tata-si. ce mai moare
 Preste toate se-a 'ngrijeat.“

„Fia-ti mila Doamne sfinte
 De-acest cuget drept roman
 Si 'n minutul ast ferbinte
 Nu-l lasa 'n mani de dusmauu.

Si ca fiarele turbate
 Si ca zmeii 'nversunati
 Când de foame iritate
 Dau de-o prada pin Carpatii:
 Asia oardia barbara
 Dupa fata tipa, sbor
 Ce cu scumpa ei povoara
 Acum sue-un muntisor.

Acolo, pe-acea colnice
 Toti satenii 's refugiti
 Si cu siantiuri artefice
 De-aperare sent gatiti.

Ensa, vai! sermana fata,
 Cum ea 'n verv se-a acatia
 Căci potirea mbestiata
 Iata-o-acuma-e acolea!
 — Auditi, cum cu 'ngrodire
 Si cu hohot satanesc
 Ii merintia-acum perire
 Cynuri, moarte-i giuruesc.

Cade biata 'n agonie
 Nu mai poate-au pré slabit;
 Dara inima-i cea vie
 Cătra Ceriu nu 'si-au recit.

„Ach! — O Doamne! Tu pre mine
 Me-i lasa 'n ast ceas amar?
 Ale mele-adanci suspine
 N' au agiuns l' al Teu altar?
 Vina Doamne! te endura!
 De cumplita soartea mea
 Vedi, barbarii me injura
 Ach! — triumf lor nu le da!“

„Iara voea Ta de este
 Eu acest farsit să am:
 Fia Doamne! — dar' scutesce
 Pre-al meu tata si-al meu neam!“

Asia fata 'n simtiu ferbinte
 Cătra ceriu au suspinat
 Iar' potirea prigoninte
 Tot mai mult s'au 'propieat.

Si cu cyot de turbare
 Si cu hohot satanesc
 I-i merintia-acumu perdiare
 Vai! si iat-o ocolesc!

Fata strengre 'n sfenta-amoare
 Pre-al ei tata l' al ei pept
 — „Doamne!“ — striga cu ardoare
 „Tu ai fost, si esci pré-drept...!“
 Ha! — si un fulger, si un trasnet
 Crapa, bubue 'n senin! —
 Si 'nca-un fulger, si un tunet,
 Encat polii resuspin —!

Cremeniti de 'mfiorare
 Stau tatarii nemisicat
 Iar a fetei sfenta-ardoare
 Ceriu-o au glorificat —!
 Caci sumeatia tatarime
 Ce pre ea o prigoni
 De viteadia satanime
 Din colnic se nimici.

Tunetul se molcomeadia
 Volbura au contenit....
 Dar' colo, despre amiadia
 Oare ce s'au audit! —
 Flueri, buciune, cantare
 Tropot, vuet dinganiri....
 ... Ha, vedeti, cine apare,
 Stefan cu ai lui osciri! —

Ele, Domnul cu romanii, —
 — Maniac iar' a 'ncrămenit
 — Cremenesc si toti paganii
 Când pre Stefan 'lau dierit.

Pe colnic, unde-s satenii
 Deci bataea s'au, incins....
 ... „Sa traiasca Moldovenii
 Pre tatarii ei iau invins! —
 Si 'nca nu e bine séra
 Când de Stefan cultropiti
 Cu rusine si cu-ocara
 Fug din tiara isgoniti*).

Uri de gloria resuna
 P'a Moldovei sfent hotar
 Cătra Ceriu, care resbuna
 A 'mpilarei jug barbar!

Ir. Porumbescu.

*) Vedi istoria Moldovei: (aceasta se 'ntemple
 la 20. Aug. 1468.)